

Inleiding - Judith Tegelaers

Duizend jaar geleden, in 1018, werden in Vlaardingen de eerste stappen gezet naar de vorming van het hedendaagse Holland. Wat toen nog grotendeels moerasland was – vrij ontoegankelijk en weinig rendabel – is anno 2018 het dichtstbevolkte en meest verstedelijkte gebied van Nederland. 1000 jaar na dato is Vlaardingen dan ook de ideale locatie om terug te blikken op de ontwikkeling van Holland, maar ook om vooruit te kijken. We ontdekken hoe het ons omringende landschap is ontstaan, maar werpen ook een blik op de toekomst. Hoe gaan we om met de uitdagingen waar we voor staan, zoals de energietransitie, de toenemende drukte op weg en spoor, de grote vraag naar woningen en de veranderende bevolkingssamenstelling? En vooral: hoe doen we dit met oog voor het unieke karakter en de kwaliteit van onze leefomgeving?

We behandelen dit aan de hand van twee deelthema's: Erfgoed & Omgeving en Erfgoed & Samenleving.

Bij het deelthema **Erfgoed & Omgeving** gaan we dieper in op de uitdagingen in onze fysieke leefomgeving waarbij erfgoed een rol kan spelen. Veel gebieden in Nederland gaan op de schop. Daarbij is de bescherming van gebouwd erfgoed wel geregeld, maar vaak zijn ontwikkelingen slechts afgestemd op individuele gebouwen. Nog onvoldoende worden zij in een landschappelijke context geplaatst. We moeten dan ook meer oog hebben voor de kwaliteit van het landschap, want de geschiedenis van individuele erfgoedobjecten binnen een gebied vertelt vaak ook veel over dat gebied, en omgekeerd. Er ligt een uitdaging in het verbinden van deze verhalen met nieuwe maatschappelijke opgaven en transities.

Een mooi voorbeeld is de Koeneschans in de Vlist, een eilandje dat Het Zuid-Hollands Landschap in 2014 heeft aangekocht. Op het voorheen verwaarloosde eiland grazen nu schapen, maar ooit was het een verdedigingsschans op de Oude Hollandse Waterlinie. Erfgoedhuis Zuid-Holland en Zuid-Hollands Landschap werken samen om deze schans, de Koeneschans, weer zichtbaar te maken en om mensen te informeren over de geschiedenis die in dit gebied is geschreven.

Binnen het deelthema van de **Erfgoeddag Erfgoed & Samenleving** onderzoeken we de rol van erfgoed bij maatschappelijke processen. We bekijken voorbeelden waarbij erfgoed is ingezet als verbinder tussen mensen en hun leefomgeving. Nederland en zeker ook Zuid-Holland hebben te maken met een veranderende bevolkingssamenstelling: de bevolking vergrijsjt, steeds meer mensen verplaatsen zich van de ene naar de andere regio en steeds meer Nederlanders hebben een migratieachtergrond. Erfgoed kan een rol spelen als begeleider van deze processen, enerzijds door verbindingen te leggen in de samenleving, door duiding en betekenis te geven aan de leefomgeving; anderzijds door nieuwkomers via verhalen te helpen om zich te identificeren met hun directe leefomgeving. De maatschappelijke betrokkenheid bij erfgoed is groot: 25% van de Nederlanders doet 'iets' met erfgoed en tienduizenden vrijwilligers zijn actief op dit terrein. De uitdaging is om dit brede draagvlak te gebruiken om erfgoed op een inspirerende manier te positioneren als startpunt voor zowel maatschappelijke- als gebiedsontwikkelingen.